



UUSIKAUPUNKI

# Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportti 2022



## **Julkaisija**

Hyvinvointipalvelut 2023  
Uudenkaupungin kaupunki

## **Päätöksentekotiedot**

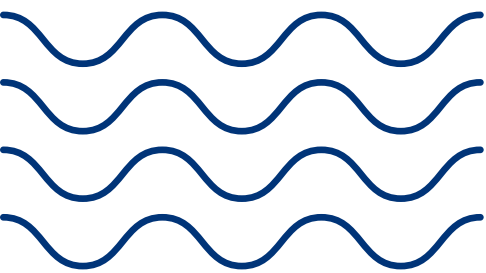
26.04.2023 UKIHYTE-ohjausryhmä  
30.05.2023 Hyvinvointi ja vapaa-aikalautakunta  
05.06.2023 Kaupunginhallitus  
12.06.2023 Kaupunginvaltuusto



# Sisällys

Alkusanat .....	2
1. Johdanto .....	3
2. Hyvinvointiraportin vastuutahot ja viitekehys .....	4
3. Väestörakenne .....	4
4. Raportissa käsiteltävä hyvinvointitieto .....	8
4.1 Move-tulokset 2022	
4.2 TEA-viisari tulokset 2022	
4.3. Varsinais-Suomen hyvinvointikertomus 2022	
4.3.1. Kokonaisvaltainen hyvinvointi	
4.3.2 Huono-osaisuus	
5. Turvallisuus, työllisyys ja koulutusaste .....	17
5.1 COVID-19 koronavirus	
5.2 Ukrainan sota	
5.3 Liikenneturvallisuus	
5.4 Työllisyys ja koulutusaste	
6. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen .....	22
6.1 Hyte-työn painopisteet valtakunnallisesti	
6.2 Hyte-työn painopisteet maakunnallisesti	
6.3 Hyte-työn painopisteet paikallisesti	
7. Strateginen ohjelmatyö Uudessakaupungissa .....	25
8. Hyvinvointialueiden perustaminen .....	28
9. Tiivistelmä .....	30
Loppusanat .....	32
Lähteet .....	33





## Alkusanat

Hyvinvointi ja sen edistäminen on määritelty kunnan perustehtäväksi. Vielä vuosikymmen sitten puhuttiin pääosin terveyden edistämisestä ja bruttokansantuotteesta. Sitten on yhä vahvemmin siirrytty puhumaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, jonka rinnalle on nyt nostettu myös turvallisuuden edistäminen.

Vuoden 2022 raportointijakson aikana varauduttiin vuoden 2023 alusta voimaan astuvaan sote-uudistukseen, jonka takia kunnan palvelutuotantoon aiemmin kuluneet pelastuspalveluiden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä vastuu siirrettiin hyvinvointialueille. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan alkoi 24.2.2022, jonka vaikutuksesta Eurooppa on kohdannut yhden suurimmista kriiseistä sitten toisen maailmansodan. Ensimmäiset ukrainalaispakolaiset saapuivat Uuteenkaupunkiin muutamia päiviä sodan syttymisen jälkeen. Sodan vaikutukset näkyivät suoraan vuoden aikana myös kaikille uusikaupunkilaisille korkeina energian hintoina sekä ruoan kallistumisena.

# 1. Johdanto

## **Arvoisia lukija,**

Uusikaupunki on yksi Suomen vanhimmista kaupungeista, noin 15 000 asukkaan kehittyvä ja idylliltään ainutlaatuinen kaupunki, joka sijaitsee lounaisrannikolla Saaristomeren rannalla. Uudenkaupungin kaupunkialueen lisäksi kaupunki tunnetaan erityisesti myös Kalannin, Lokalahden, Pyhämaan ja Maalaiskunnan alueista.

Uudessa kaupungissa on 43 valtuutettua. Valtuusto käyttää kaupungin päätösvaltaa sikäli, kun siitä ei ole erikseen toisin säädetty tai valtuusto ei ole toimivaltaansa siirtänyt muulle toimielimelle. Uudenkaupungin kaupunginjohtajana toimii Atso Vainio ja hänen alaisuudessaan kaupungin johtoryhmä. Kaupungin vakituksessa palveluksessa oli vuoden aikana noin 1000 henkilöä.

Hyvinvointityö ja sen kehittäminen on osa Uudenkaupungin strategiotyötä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) on yksi kuntien ja siten myös Uudenkaupungin kaupungin tärkeimmistä tehtävistä. Myös sote-uudistuksen jälkeen kunnalla säilyy ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä niissä palveluissa, joita kunta tuottaa.

Uudenkaupungin kaupunki on koostanut vuosittaisen hyvinvointiraportin 2017, 2018, 2019, 2021 sekä laajan hyvinvointikertomuksen 2017–2021, joka kattaa myös vuoden 2020 vuosiraportin.

Tässä uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportissa 2022 käsitellään kerättyä väestötietoa, hyvinvointitietoa sekä muita yhteiskunnallisia muutoksia, jotka ovat vuoden aikana vaikuttaneet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen.

## 2. Hyvinvointiraportin vastuutahot ja viitekehys

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjeistaa kuntia vuotuisen hyvinvointiraportin tekemisessä. Hyvinvointiraportin tarkoituksena on tarjota tietoa valtuutetuille, virkamiehille ja kuntalaisille hyvinvointitiedosta ja hyvinvointityön edistymisestä. Raportointivastuu on määritelty hyvinvointijohtajan tehtäväksi. Raportti kootaan moniammatillisessa yhteistyössä ja sisältö käsitellään poikkihallinnollisessa UKIHYTE-ohjausryhmässä sekä kaupungin toimielimissä.

Laillisen viitekehysten Suomessa tehtävälle hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle määrittelee lainsäädäntö:

*Kuntalaki (410/2015)*

*Terveydenhuoltolaki 1326/2010 §12*

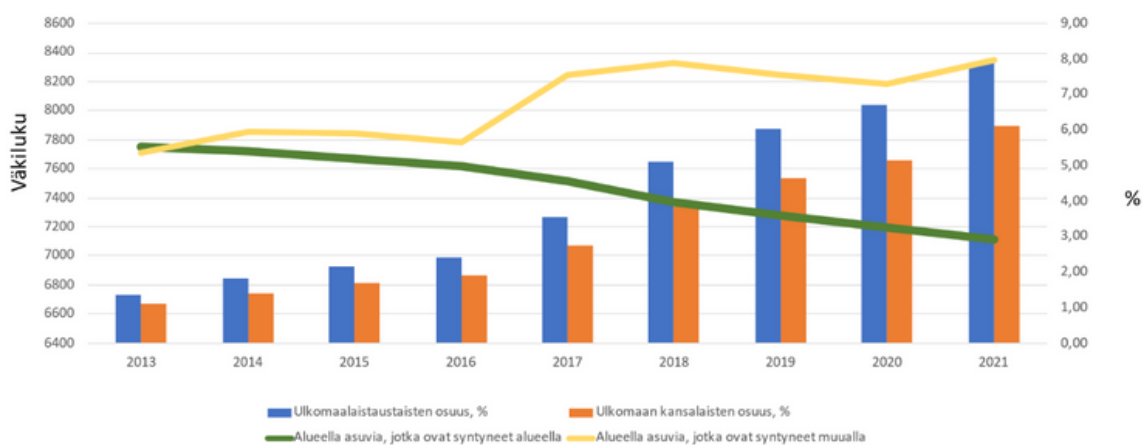
*Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 §6–10*

*Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)*

*Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)*

## 3. Väestörakenne

Väestökehitys jaettuna täällä syntyneisiin ja tänne muuttaneisiin

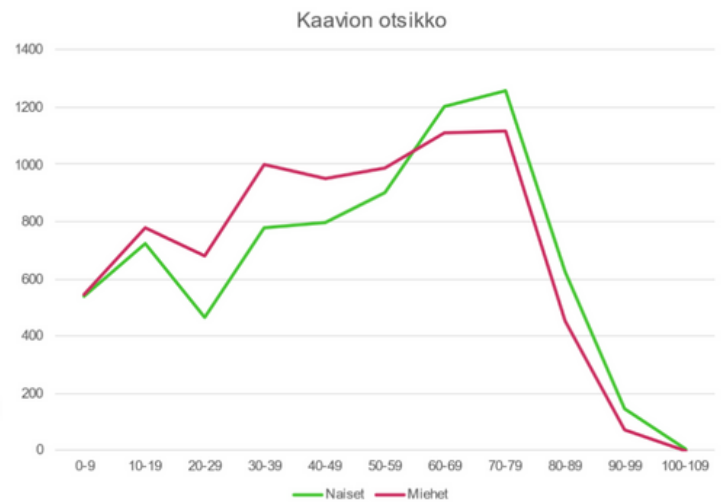


Uudenkaupungin väkiluku on 15133 (23.2.2023) se on laskenut reilun vuoden aikana noin 400 henkilöllä. Muunkielisten osuus väestöstä on 1257 (8,3 %), asukkaiden keski-ikä on 48,7. Yleishuomioina voidaan todeta, että väestö vanhenee ja nuoret muuttavat pois. Nuoret naiset eivät muuta työn perässä takaisin ja muunkielisten osuus on voimakkaassa kasvussa.

Seuraavissa kuvaajissa käydään läpi kaupungin eri osa-alueiden väestörakennetta tarkemmin: valtaosa kuntalaisista asuu vanhan Uudenkaupungin ja entisen maaliskunnan alueella. Tällä alueella nuorten miesten osuus on ylikorostunut. Kalannissa asuu kunnan nuorin väestö, Pyhämaassa vanhin, Lokalahdella puolestaan 60–70-vuotiaiden kuntalaisten määrä on poikkeuksellisen korkea. Muunkielisiä kuntalaisia asuu eniten kolmen kilometrin säteellä torista sijoittuvalle alueelle.

## Asukastietoja

- Koko Uusikaupunki
  - Asukasluku 15133 (23.2.2023)
  - Keski-ikä 48,7 v
  - Vieraskieliset 1257 (8,3%)
- Nuoret muuttavat pois, mutta nuoria naisia ei muuta työn perässä takaisin



## Asukastietoja

- Vanha Uusikaupunki ja maalaiskunta
  - Asukasluku 10218
  - Keski-ikä 49
  - Vieraskieliset 1031 (10,0%)
- Nuorten miesten määrä on ylikorostunut
- Maalaiskunnan alueella on 788 asukasta, joiden keski-ikä on 47,2



## Asukastietoja

- Lokalahti
  - Asukasluku 954
  - Keski-ikä 49,1
  - Vieraskieliset 33 (3,5%)
- 19% kaikista Lokalahtelaisista on 60-70 vuotiaita



## Asukastietoja

- Kalanti
  - Asukasluku 3135
  - Keski-ikä 45,6
  - Vieraskieliset 112 (3,6%)
- Kalannin kylissä keski-ikä on kauttaaltaan alhaisempi, kuin muualla Ugissa
- Alimmillaan Kalannin keskustan ympäryskylissä 43,1



## Asukastietoja

- Pyhämaa
  - Asukasluku 534
  - Keski-ikä 55,9
  - Vieraskieliset 19 (3,6%)

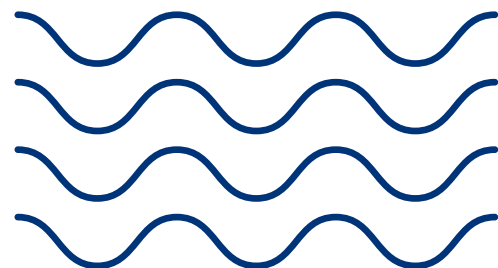




## Ikäjakauma sukupuolittain osa-alueilla

Ikäluokat	Ketunkallio-Santtio-Janhua-Hiu		Keskusta-Pietola-Kainpirtti		Hakametsä-Salmi-Sanno		Sorvakko-Yskölvu-saaristo		Ruokola-Kurjensuo		Kalannin keskusta		Lokalahden keskusta		Pyhämaan kirkonkylä	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
0-4	57	68	30	29	41	37	13	4	7	4	17	12	3	6	3	3
5-9	89	99	38	28	51	31	7	18	8	1	27	23	9	6	1	2
10-14	102	77	33	40	42	23	15	21	10	8	41	28	13	10	2	3
15-19	90	99	52	51	34	45	21	25	7	10	32	31	7	7	2	1
20-24	68	53	54	46	52	40	10	11	5	4	21	19	7	3	2	0
25-29	94	64	65	43	100	50	21	13	1	6	26	18	6	5	4	2
30-34	142	121	72	44	149	58	14	9	10	4	30	36	7	9	1	4
35-39	136	116	68	52	95	61	12	20	7	8	28	27	13	8	2	1
40-44	121	91	76	58	75	42	12	16	8	7	30	25	11	11	2	1
45-49	109	115	65	57	68	50	24	26	12	12	32	34	10	11	3	1
50-54	92	97	71	48	57	63	26	30	12	9	41	24	9	3	7	6
55-59	115	110	70	81	69	67	33	40	17	12	34	38	7	6	9	1
60-64	119	127	75	98	90	78	33	32	11	19	33	29	12	11	1	4
65-69	116	159	88	104	62	89	35	47	12	3	34	44	12	17	6	6
70-74	139	166	81	100	77	89	40	56	15	11	39	50	8	11	3	6
75-79	117	164	96	133	71	66	40	52	10	14	48	46	9	15	3	1
80-84	62	85	63	84	39	47	25	37	5	7	15	28	5	6	3	2
85-89	34	48	33	64	11	34	13	33	5	6	10	8	4	6	1	4
90-94	4	16	12	21	6	14	5	19	3	2	2	5	3	4	1	0
95-99	2	7	3	9	1	4	3	7	1	0	1	3	0	0	0	1
100-104	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>1808</b>	<b>1882</b>	<b>1145</b>	<b>1190</b>	<b>1190</b>	<b>989</b>	<b>402</b>	<b>517</b>	<b>166</b>	<b>147</b>	<b>541</b>	<b>529</b>	<b>155</b>	<b>155</b>	<b>56</b>	<b>49</b>

Asuinalueen ikäjakaumat sukupuolittain kuvaajasta erityisesti huomioitavaa: alueella Ketunkallio-Janhua- Santtio-Hiu on paljon omakotitaloja ja rivitaloja ja ne mielletäänkin vahvasti lapsiperheiden asuinalueiksi. Tilastot kuitenkin osoittavat, että alueella asuu merkittävän paljon ikäihmisiä ja erityisesti vanhempia naisia sekä nuoria miehiä. Keskusta-Pietola-Kainpirtti alueella on puolestaan merkittävästi enemmän vanhempia naisia. Hakametsän alueella korostuu erityisesti nuorten miesten poikkeuksellisen suuri määrä.



## 4. Raportissa käsiteltävä hyvinvointitieto

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä mitataan säännöllisesti Kouluterveyskyselyn (THL) sekä Move! -fyysisen toimintakyvyn mittarin (Opetushallitus) avulla. Lasten ja nuorten hyvinvointia tarkastellaan tässä raportissa syksyllä 2022 julkaistujen Move! -mittarin tulosten pohjalta. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi ja seuraavat tulokset julkaistaan myöhemmin vuoden 2023 aikana. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulokset on raportoitu Uudenkaupungin kaupungin vuoden 2021 hyvinvointiraportissa.

### 4.1 Move! -fyysisen toimintakyvyn mittari tulokset 2022

Move! on perusopetuksen 5.-- 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus-, tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, joka syntyi tarpeesta lisätä terveydenhuollon sekä opetus- ja liikuntatoimen yhteistyötä lasten ja nuorten parhaaksi. Move-järjestelmän tavoitteena on auttaa ensisijaisesti oppilasta ja hänen perhettään ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn yhteydet oppilaan terveyteen, päivittäiseen hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskeluun. Syksyn 2022 fyysisen toimintakyvyn valtakunnalliset Move!-mittaukset toteutettiin 5.- ja 8.-luokkalaisille osana peruskoulun liikunnanopetusta.

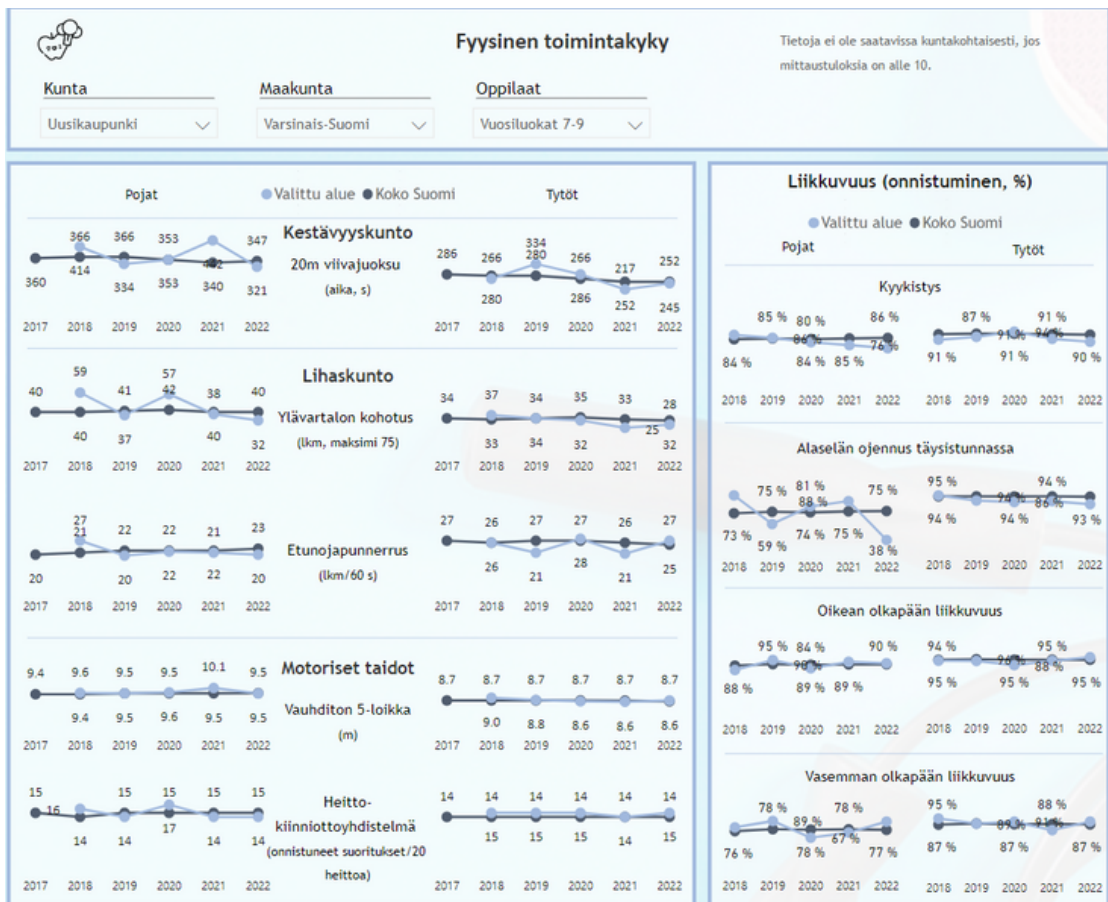
Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos: Uusikaupunki

Luokka / Klass	Pojat / Pojkar	Tytöt / Flickor	Yhteensä / Totalt
5. luokka/5. klass	39 %	36.4 %	37.8 %
8. luokka/8. klass	58.5 %	48.4 %	53.5 %
molemmat luokat/båda klasserna	47.6 %	42.2 %	45.1 %

Tulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Laskennassa on huomioitu kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet. Uudessakaupungissa 5. luokkalaisista 37,8 % ja 8.luokkalaisista 53,5 % fyysinen toimintakyky on terveystä ja

hyvinvointia haittaavalla tasolla. Uusikaupunkilaisten nuorten tulokset ovat pysyneet miltei ennallaan vuoden takaiseen, kun tarkastellaan 5.luokkalaisia (+1.2 %), mutta ovat romahtaneet, kun tarkastellaan 8.luokkalaisten tuloksia vuoden takaiseen (-12.5 %). Uusikaupunkilaisten 5. luokkalaisten tulokset ovat linjassa valtakunnallisen tuloksen 38.4 % kanssa, mutta 8.luokkalaisten valtakunnallisesta vertailutuloksesta 41.2 % ollaan merkittävästi perässä. Tuloksiin voivat fyysisen toimintakyvyn lisäksi vaikuttaa lisäksi muut tekijät, kuten motivaatio, olosuhteet ja mahdolliset poikkeavat tilanteet mittausten aikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut ensimmäisen liikuntaindikaattori-tietokannan. Tietokanta hyödyntää eri lähteistä kerättyä tietoa, jotka kuvaavat liikuntaan ja urheiluun liittyvien ilmiöiden tilaa ja muutoksia. Indikaattorien tietoja voi hyödyntää mm. liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin seurannassa ja edistämisessä sekä päätöksenteon tukena. Oheisesta tietokannasta löytyvä Move-tulosten pohjalta kerätty lasten ja nuorten toimintakykyä Uudessakaupungissa kuvaava taulukko:



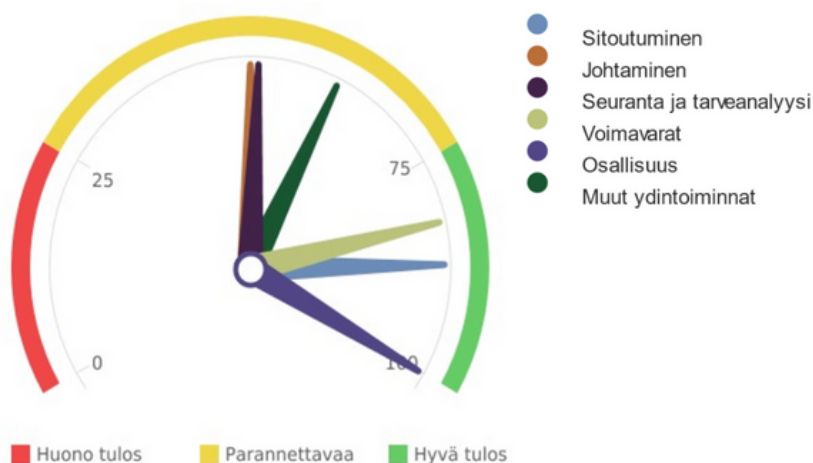
## 4.2 TEA-viisari tulokset 2022

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) ylläpitää TEA-viisaria, joka on maksuton ja avoin vertailutietojärjestelmä. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisasiäktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEA-viisarin tarkoituksena on tukea kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEA-viisariin kerätään tietoja kuntajohdon, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, liikunnan, perusterveydenhuollon ja kulttuurin osa-alueilta. Tietoa kerätään eri osa-alueilta vuorovuosin. Palveluun kootaan säännöllisesti tiedot suoraan kunnista ja tilastoista.

Viimeisimmässä (2022) TEA-viisari kyselyssä tarkasteltiin liikunnan ja perusterveydenhuollon osa-alueita. (Tietoja kerätty vuosilta 2021 ja 2022)

Yhteenvetona voidaan todeta, että liikunnan tulokset olivat pääosin positiivisia kaikilla mitatuilla alueilla. Erityisen hyviä tulokset olivat, kun tarkasteltiin yhteistoimintaa seurojen kanssa, ohjelmien käsittelyä toimielimissä, poikkihallinnollisen ryhmien toteutumista ja sekä hyvinvointikertomuksen kattavuutta liikunnan osalta. Kehitettävää löytyy edelleen esimerkiksi siitä miten kattavasti erilaisia ohjelmia kuten: Lasten ja nuorten liikkumissuositus (OKM 2021:19) on käsitelty kaupungin eri johtoryhmissä. Erityisesti parannettavaa löytyi kaavoitusprosessiin osallistumisen osalta eli siinä, että liikkumisen ja liikunnan edistäminen lähtökohta huomioidaan kaavoituksen yleissuunnittelussa vahvemmin sekä se, että liikunnasta vastaava viranhaltija on mukana suunnittelussa.

Liikunta : Uusikaupunki 2022

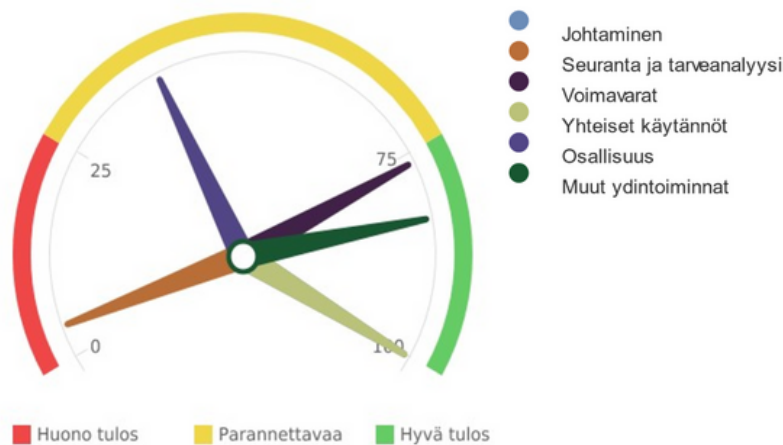


## Liikunta : Uusikaupunki 2022

	Uusikaupunki	Koko maa
Liikunta	72	72
Sitoutuminen	87	69
Johtaminen	50	72
Seuranta ja tarveanalyysi	51	65
Voimavarat	82	60
Osallisuus	100	94
Muut ydintoiminnot	61	74

Perusterveydenhuollon osalta mittauksessa saatiin erinomaiset tulokset, kun tarkasteltiin johtamisen ja yhteisten käytäntöjen osa-alueita. Poikkeuksellisen huonot tulokset saatiin, kun arvioitiin seuranta ja tarveanalyysi osiosta, jossa tarkasteltiin sitä, miten tietoja on raportoitu luottamushenkilöille: ikäryhmittäin ja sukupuolittain sekä näiden tietojen suunnitelmallinen seuranta (suun terveydentila, tupakointi, ylipaino, päihdehaittojen kehitys, masennuksen yleisyys).

## Perusterveydenhuolto : Uusikaupunki 2022



## Perusterveydenhuolto : Uusikaupunki 2022

	Uusikaupunki	Koko maa
Perusterveydenhuolto	67	69
Johtaminen	100	87
Seuranta ja tarveanalyysi	4	49
Voimavarat	76	67
Yhteiset käytännöt	100	80
Osallisuus	39	69
Muut ydintoiminnot	83	64



### **4.3 Varsinais-Suomen hyvinvointikertomus**

Varsinais-Suomen alueellinen hyvinvointikertomus on kuvaus Varsinais-Suomen väestön hyvinvoinnin tilasta, keskeisistä hyvinvointipuutteista ja vahvuuksista sekä terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista toimintaympäristön muutoksista. Hyvinvointikertomus julkaistiin vuonna 2022 neljännen kerran ja siinä käsitellään pääosin hyvinvointietoa, joka on ollut saatavilla vuoden 2021 loppuun mennessä.

Hyvinvointikertomus on laadittu osana hyvinvointialueen valmistelua ja alueellisen toimeenpanon tiekarttaa, rakentamaan yhteistä jaettava tilannekuvaa väestön palvelutarpeista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Hyvinvointikertomus on yhteistyössä laadittu asiakirja, joka toimii johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena ja hyvinvointialueen strategiatyön perustana. Raportin pohjana on lausunto kaikista alueen 27 kunnasta.

Hyvinvointialueen on tulevaisuudessa kyettävä järjestämään alueensa väestön sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siten, että ne vastaavat väestön palvelutarpeeseen. Lisäksi hyvinvointialue pyrkii vähentämään korjaavien SoTe-palveluiden tarvetta toteuttamalla lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävänsä hyvässä yhteistyössä alueen kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen onnistuminen on siis koko SoTe-uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta ydinkysymys.

Varsinais-Suomen väestömäärä on 481 403. Palvelutarpeen ja taloudellisen kantokyvyn kannalta olennaista on tarkastella väestömäärän lisäksi myös väestörakennetta. Tilastokeskuksen laatiman väestöennusteen mukaan väestöllinen huoltosuhde (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään) heikkenee vuoteen 2040 edettäessä Varsinais-Suomessa kokonaisuudessaan.

Väestörakennetta ja alueen palvelutarvetta tarkasteltaessa tulee huomioida myös maahanmuuton vaikutus. Muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien osuus väestöstä on kasvanut koko 2000-luvun ajan. Vuoden 2020 lopussa muunkielisten osuus väestöstä oli 7,9 %. Eniten muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia on Turun, Vakka-Suomen ja Salon seutukunnissa ja niissä erityisesti Turun, Raision ja Laitilan kaupungeissa.

#### **4.3.1 Kokonaisvaltainen hyvinvointi**

Ihmisten kokonaisvaltainen ja kestävä hyvinvointi on koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tärkein tavoite. Hyvinvointi jaetaan yleensä kolmeen ulottuvuuteen: terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin. Hyvinvointia voidaan mitata yksilö- ja yhteisötasolla. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia ovat myös mm. elinolot, työllisyys ja työolot sekä toimeentulo. Yksilöllinen hyvinvointi syntyy sosiaalisissa suhteissa, itsensä toteuttamisen, onnellisuuden ja sosiaalisen pääoman kautta.

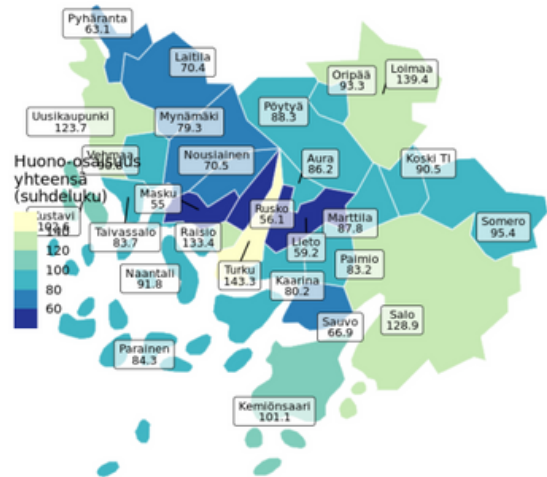
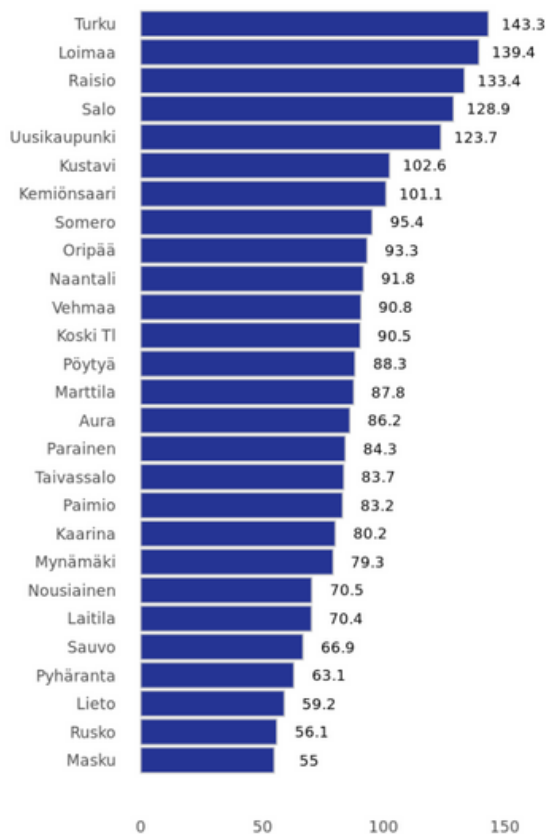
#### **4.3.2 Huono-osaisuus**

Huono-osaisuutta voidaan määritellä inhimillisen, sosiaalisen ja taloudellisen ulottuvuuksien kautta. Näiden ulottuvuuksien pohjalta on laadittu Sotkanet.fi -palvelusta löytyvistä tilastotiedoista niin sanotut huono-osaisuusindikaattorit. (Sokra-hanke)

Varsinais-Suomen huono-osaisuusindeksi on 94,8. Uudenkaupungin huono-osaisuusindeksi on 123,7. Uudenkaupungin luku on koko hyvinvointialueen neljänneksi korkein ja se kertoo siitä, että meillä on esimerkiksi poikkeuksellisen korkea sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tarve ja käyttöaste.



Huono-osaisuuden ytimessä Uudessakaupungissa ovat pitkäaikaisyöttömät, ehkäisevää ja/tai täydentävää toimeentulotukea tarvitsevat, lastensuojelun asiakkaat sekä päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät. Nämä yksilöt ja perheet muodostavat huono-osaisuuden kovan ytimen Uudessakaupungissa. Pitkäaikaistyöttömyys ja koulutuksen ulkopuolelle jääminen ovat usein yhteydessä huono-osaisuuteen. Kaikkia työttömiä ei voida, eikä ole perusteltuakaan, luokitella huono-osaisiksi, mutta huono-osaiusten keskuudessa työttömät ovat yliedustettuina. Uudessakaupungissa yleinen pienituloisuusaste on 10.4 % ja koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus 12.5%.



Varsinais-Suomen alueellisen hyvinvointikertomuksen pohjaksi kerättiin myös lausunto kaikista alueen 27 kunnasta. Ohessa ote Uudenkaupungin lausunnon tiivistelmästä, jossa ensimmäiseen taulukkoon on koottu hyvinvoinnin puutteet Uudessakaupungissa ja toisessa taulukossa tuodaan esiin kaupungin vahvuudet.

	Kunnan priorisoidut hyvinvointipuutteet	Tietolähde
1	<b>Lasten ja nuorten hyvinvointi:</b> (kaverittomuus, osattomuuden tunteet sekä lasten ja nuorten heikko kokemus omasta terveydentilastaan sekä ylipainoisten lasten ja nuorten suuri määrä ovat selkeitä uhkia lasten ja nuorten hyvinvoinnille Uudessakaupungissa.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2017-2021 (Move 2021, kouluterveyskysely 2021, kuntalaiskysely 2019)
2	<b>Nuoret aikuiset (20-29) sekä ikäihmiset (+ 65-):</b> Yksinäisyyttä ja osattomuutta kokevat nuoret aikuiset sekä ikäihmiset-> yksinäisyyden kokemuksilla suora vaikutus terveyteen ja elinikään.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2017-2021 (kuntalaiskysely 2019)
3	<b>Koulutuksen ulkopuolelle</b> jäävien nuorten osuus on Uudessakaupungissa merkittävästi korkeampi kuin valtakunnallisesti. 12,5 % (7,4 %) (2021)	Kuntatutka/Yle/THL 2021
4	<b>Uusien kuntalaisten ja muunkielisten väestöryhmien</b> juurruttaminen ja heidän hyvinvointinsa tukemiseen kunnassa pitää panostaa entisestään.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2017-2021
5	Nuorten 15-24 vuotiaiden osuus selvitettyihin liikennerikoksiin on Uudessakaupungissa merkittävästi korkeampi kuin valtakunnallisesti. 33% (29 %) 2021	Tilastokeskus/Ramboll 2021 Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2017-2021

	Kunnan priorisoidut vahvuudet	Tietolähde
1	<b>Uudenkaupungin työikäinen väestö 18-65</b> vuotiaat voivat kesimääräisesti tarkasteltuna tyytyväisimmältä väestönosalta (poikkeuksena 20-29 nuorten aikuisten ryhmä)	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2017-2021
2	<b>Väestön ennenaikainen kuolleisuus (PYLL)</b> alhaisempi kuin valtakunnallisesti. 5.5 % (6,3%). <b>Työkyvyttömyyseläkettä</b> saavien määrä alhaisempi kuin valtakunnallisesti. 3.3% (4.1%).	Kuntatutka/Yle/THL 2021
3	<b>Positiivinen työllisyyskehitys</b> näkyy työllisten määrän kasvuna.	TEM/ Tilastokeskus/työvoimatutkimus 2021
4	<b>Hyvinvointiraportointi</b> toteutuu hyvin sekä painopisteiden mukainen ohjelmatyö selkeine toimenpiteineen toteutuu. -> tiedolla johtaminen ja hyvinvointitiedon hyödyntäminen toteutuu	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2017-2021, TEA-viisari/THL 2021
5	<b>Johtamisvastuu ja työnjako</b> hyvinvoinnin ja terveyden ja turvallisuuden edistämässä ja raportoinnissa (hyte) on selkeä/Hyvinvointikoordinaatio/Hyvinvointijohtaja nimetty.	TEA-viisari/THL 2021 Uudenkaupungin kaupungin hallintosääntö 2021

## 5. Turvallisuus, työllisyys ja koulutusaste

### 5.1 COVID-19 koronavirus

COVID-19 koronaviruksen maailmanlaajuiset vaikutukset olivat vahvasti läsnä myös Uudessakaupungissa ja virusepidemia vaikutti kuntalaisten terveyteen ja turvallisuuteen. Koronaviruksesta johtuvat sulut ja rajoitukset aiheuttivat toistuvia haasteita palvelutuotantoon vielä vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä, jonka jälkeen tilanne alkoi normalisoitua.

Palveluiden tuottamisessa pyrittiin saavuttamaan asiakkaat monipuolistamalla palveluiden tuottamistapoja. Näistä konkreettisia esimerkkejä ovat kuntalaisille enenevässä määrin tarjotut digitaaliset palvelut, joissa hyödynnettiin etäyhteyksiä.

Kaupungissa toimi koronakoordinaatioryhmä säännöllisesti vuoden 2022 aikana. Ryhmä kokoontui säännöllisesti tarpeen mukaan. Virustilanne huomioitiin tehostetusti siten, että koronatilanteesta tuotettiin tiedotteita koordinoitusti koordinaatioryhmän avustuksella. Tiedotusta tehtiin myös englanniksi.

### 5.2 Ukrainan sota

Sota Ukrainassa alkoi 24.2.2022, kun Venäjä aloitti hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Vain muutamia päiviä sodan syttymisen jälkeen ensimmäiset sotaa pakenevat ukrainalaiset saapuivat Uuteenkaupunkiin. Sodan vaikutukset näkyivät myös kaikille uusikaupunkilaisille erityisesti energian, polttoaineiden ja ruuan hintojen entistä jyrkempinä nousuina.

Uudenkaupungin kaupungin toimesta ryhdyttiin nopeasti ja päättäväisesti tekemään konkreettisia toimia turvallisuuden edistämiseksi sekä ukrainalaisten pakolaisten auttamiseksi. Monikielinen viestintäsivusto Ukrainan kriisin takia perustettiin ja julkaistiin muutamia viikkoja sodan alkamisen jälkeen. Kaupunki teki myös päätöksen keskittää kaikki avunpyynnöt, avuntarjoamiset, tiedottamisen ja saapuvien ukrainalaispakolaisten tuen koordinoinnin sote-palveluiden Aikuisten vastaanotto Arvoon.

Vuoden 2022 aikana Uuteenkaupunkiin saapui vajaa 300 ukrainalaista. Vajaa 20 henkilöä oli pakolaisstatuksella ja valtaosa muista rekisteröityi tilapäisen suojelun statuksella Uuteenkaupunkiin. Vuoden 2022 lopussa ukrainalaisia pakolaisia tai tilapäisen suojelun statuksella olevia henkilöitä oli kaupungissa yhteensä 238 henkilöä, joista 225 tilapäisen suojelun statuksella ja 13 henkilöä pakolaisstatuksella. Kaupunkiin saapuneista ukrainalaisista noin puolet ovat olleet aikuisia ja puolet alaikäisiä. Joukossa on ollut vain muutamia miehiä tai ikäihmisiä.

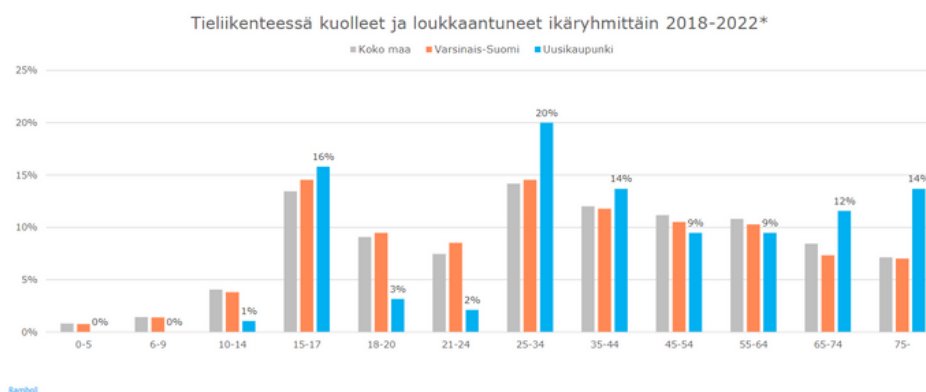
Sote-uudistuksen myötä maahanmuuttokoordinaation vastuu Uudessakaupungissa siirtyi hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluille 1.1.2023 alkaen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi joulukuussa 2022 uuden maahanmuutto – ja palvelukoordinaation vakanssin perustamisen tämän tehtävän hoitamiseksi.

### 5.3 Liikenneturva

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan Uudenkaupungin alueella tapahtui vuonna 2022 yhteensä kahdeksan (8) henkilövahinkoihin johtanutta liikenneonnettomuutta, joissa loukkaantui kaikkiaan kymmenen (10) henkilöä. Vastaava luku vuonna 2021 oli yhdeksän (9). Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ei vuonna 2022 tapahtunut, vuonna 2021 niitä oli kolme (3). Onnettomuusmäärä pysyi edelleen varsin alhaisena verrattuna vuosien 2019–2020 lukuihin. Asukaslukuun suhteutettuna tulee kuitenkin huomioida se, että Uudenkaupungin alueella tapahtuu enemmän henkilövahinkoihin johtavia onnettomuuksia kuin maakunnassa tai koko maassa keskimäärin, kun vertailulukuna käytetään keskiarvoa vuosilta 2018–2022. \*

#### Tieliikenteen henkilövahingot ikäryhmittäin

Lähde: Tilastokeskus, vuosi 2022 ennakkotieto tammi-jouluku



Onnettomuuksissa loukkaantuneista ja kuolleista noin 15 % on jalankulkijoita ja pyöräilijöitä, 17 % mopoilijoita ja moottoripyöräilijöitä ja 61 % henkilö- tai pakettiautolla liikkuneita. Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuoret korostuvat ja muodostavat noin viidenneksen henkilövahingoista. Erityisen huolestuttava tilanne on 15–17-vuotiailla, joiden osuus henkilövahingoista on Uudessakaupungissa korkeampi kuin koko maassa tai maakunnassa keskimäärin. Myös iäkkäiden osuus henkilövahingoista on korkea (26 %) ja selvästi korkeampi kuin maakunnassa tai koko maassa, kun vertailulukuna käytetään keskiarvoa vuosilta 2018–2022. \*

Uudessakaupungissa tapahtuvista tieliikenteen onnettomuuksista aiheutuu yhteiskunnalle keskimäärin noin 6,8 miljoonan euron vuosittaiset kustannukset, joista kaupungin osuus on noin 1,2 miljoona euroa vuodessa, kun vertailulukuna käytetään keskiarvoa vuosilta 2018–2022. \* Vuoden 2023 alusta valtaosa kaupungin sosiaali- ja terveystalouden kustannuksista siirtyy hyvinvointialueelle.

Uudenkaupungin kaupungin kestävä ja turvallisen liikkumisen työryhmä kokoontui vuoden 2022 aikana kolme kertaa. Vuoden alussa sovittiin kokousten teemoista ja työryhmään nimettiin yhdyshenkilö Uudenkaupungin kaupunkisuunnittelusta. Vuoden aikana liikkumisen työryhmässä esiin nousi erityisesti kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimet (uusi kehittämissuunnitelma), Viikaistenkadun ympäristön liikenneturvallisuus, Wintterin työmaaliikenne, mopoilun turvallisuus (kameravalvonta) ja Kantatien 43 turvallisuus. Työryhmän tukena liikenneturvallisuustyössä toimi myös vuonna 2022 ELY:n ja kuntien (Uusikaupunki, Laitila, Pyhäranta) yhdessä hankkima liikenneturvallisuuskoordinaattori.

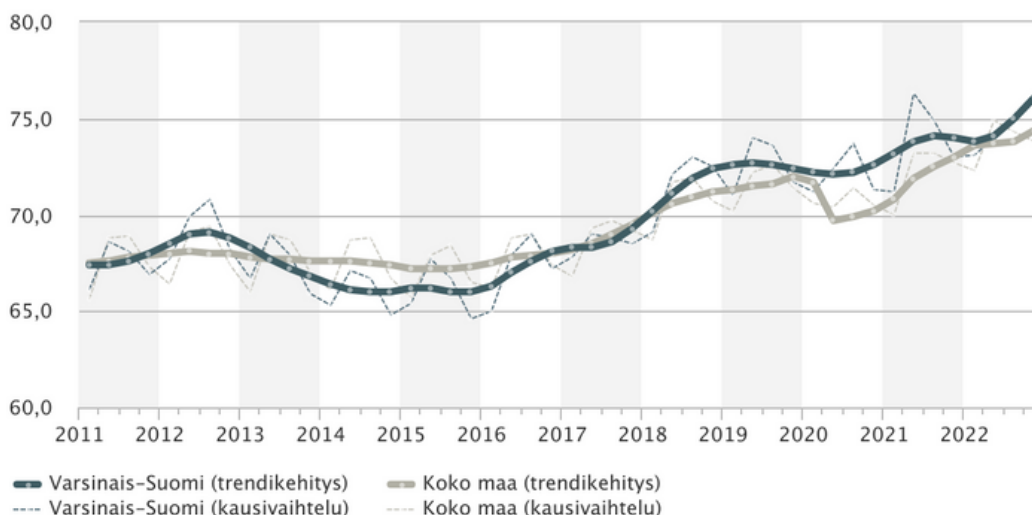
- keskiarvo 2018–2022\* määrä 100 000 asukasta kohden

## 5.4 Työllisyys ja koulutusaste

Uudenkaupungin kaupungin työmarkkinatilanne on kokonaisuutena tarkasteltuna ollut haasteellisempi kuin edellisenä vuotena. Tämä johtuu pääosin yleisestä maailmantilanteesta, joka on erityisesti heijastunut kaupungin suurimman työllistäjän toimialaan. Käytännössä tämä on näkynyt lomautuksina ja henkilöstön vähennyksinä.

Koko työssäkäyntialueen ja Varsinais-Suomen kehitys on jatkunut positiivisena tarkastelujakson aikana, kun tarkastellaan työllisyysastetta.

Työllisyysasteen trendin kehitys (15–64-vuotiaat, %)



Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Uudenkaupungin kaupungin työttömyysprosentin muutokset vuosilta 2017–2021, kun vertailulukuna käytetään tammikuun työttömyysprosenttia.

01/2017–8,5 %

01/2018–6,4 %

01/2019–5,7 %

01/2020–9,5 %

01/2021–9,2 %

01/2022–7,2 %

Vuoden 2022 joulukuun viimeisenä päivänä työttömyysprosentti:

12/2022–9,6 %

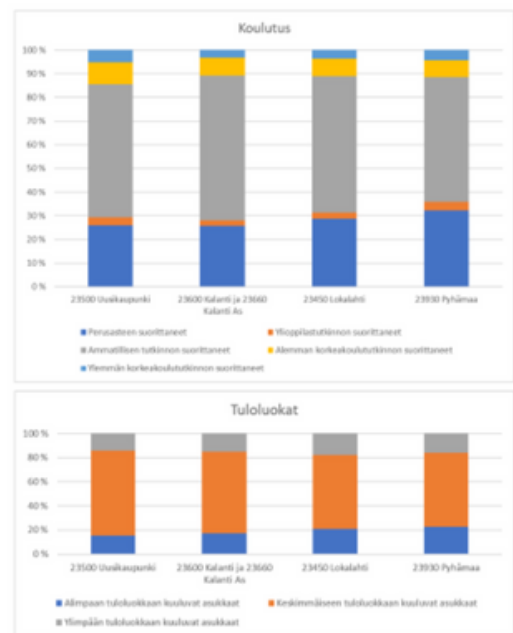
ELY-keskuksen julkaisemassa Varsinais-Suomen työllisyyskatsauksessa joulukuulta 2022 todetaan, että Varsinais-Suomessa oli joulukuun lopussa 21 500 työtöntä työnhakijaa.

Vuotta aiemmasta on työttömien määrä vähentynyt 900 henkilöllä (4 %) eli hitaammin kuin koko maassa yleisesti (5 %). Varsinais-Suomessa lomautettujen määrä laski alle 100 henkilöllä (2%) verrattuna vuodentakaiseen. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuun lopussa Varsinais-Suomessa 9,4% eli 0,4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Näin työttömien osuus työvoimasta oli pienempi kuin koko maassa (9,9 %). Joulukuussa työttömiä oli Vakka-Suomea lukuun ottamatta vähemmän kaikissa neljässä Varsinais-Suomen seutukunnassa kuin vuotta aiemmin. Suurin ero vuotta aiempaan oli Turun seutukunnassa (5%). Vakka-Suomessa määrä oli selkeästi koholla (+13%).



## Koulutus ja tulot

- Alueelliset erot koulutuksessa ja tuloissa ovat melko vähäisiä



Kun tarkastellaan Uudenkaupungin väestön koulutusastetta, niin esiin nousee selkeästi ammatillisen tutkinnon suorittaneiden suuri määrä suhteessa muihin koulutusasteisiin. Kaupungin elinkeinorakenne ja työpaikkojen määrällinen ja suhteellinen sijoittuminen vahvasti teollisuuden tuotantoammatteihin selittää koulutusasteen toteumaa. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita on väestössä vähemmän kuin valtakunnallisessa vertailussa. Tulotaso heijastelee myös karkeasti tarkasteltuna koulutustason toteumaa, poikkeuksena perusasteen suorittaneet, joista kolmannes sijoittuu keskimääräiseen tuloluokkaan.

## 6. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

### 6.1 Hyte-työn painopisteet valtakunnallisesti

Valtioneuvoston julkaisu: Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030, joka julkaistiin keväällä 2021 linjaa ne toimet, joilla suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuutta saadaan vähennettyä. Periaatepäätöksen ja sen toimenpidesuunnitelman mukaisesti suomalaisten kestävä hyvinvointi kaikissa väestö- ja ikäryhmissä tulee turvata seuraaviin painopisteisiin (2021) nojaten:

1. Kaikille mahdollisuus osallisuuteen,
2. Hyvät arkiympäristöt,
3. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut sekä
4. Päätöksenteolla vaikuttavuutta.

Näiden periaatteiden pohjalta hyvinvointialueilla ja kunnissa tulee työstää yksityiskohtaisemmat ja tarkemmat hyvinvointisuunnitelmat seuraavalle kaudelle. Hyvinvointisuunnitelman tulee hyödyntää valtakunnallisten ja maakunnallisten painopisteiden lisäksi paikallistuntemusta ja tietoa oman alueen asukkaiden elämän erityispiirteistä, eriarvoistavista tekijöistä sekä paikallisesta toimintaympäristöstä kokonaisuutena. Tämän tiedon pohjalta tulee työstää selkeä suunnitelma, jossa on saavutettavissa olevat tavoitteet, yksityiskohtaiset toimenpiteet ja pätevät mittarit.

### 6.2 Hyte-työn painopisteet maakunnallisesti

Maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet (2018)

1. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen
2. Päihteen käytön vähentäminen
3. Ylipainon ja liikkumattomuuden vähentäminen



### **6.3 Hyte-työn painopisteet paikallisesti**

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet: (2019–2022)

1. Ehkäisevä päihdetyö (EPT)
2. Liikkumisen edistäminen
3. Osallisuus: Kotoutumisen tukeminen sekä yhdistysohjaustyö

Kaikilla painopistealueilla on työstetty ohjelmat, joissa on selkeät toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi.

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelma uusine painopisteineen vuosille 2023–2025 on hyväksytty ja sen toteuttaminen aloitettu. (Liite 1.)



## 7. Strateginen ohjelmatyö Uudessakaupungissa

### **Ehkäisevä päihdetyö**

Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. 1.12.2015 voimaan tullut laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) kattaa alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentämisen. Lain mukaan ehkäisevä päihdetyö perustuu yhteistyöhön, päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan, käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin. Kysynnän vähentämisen rinnalle on nostettu saatavuuden rajoittaminen muun muassa yhteistyössä paikallisten elinkeinotoimijoiden kanssa.

Valtakunnallisten tavoitteiden, suositusten ja lainsäädännön lisäksi toimintaa ohjaavat paikallisesti laaditut suunnitelmat ja ohjelmat:

1. Uudenkaupungin mielenterveys- ja päihdetoimenpidesuunnitelmassa käsitellään mielenterveys- ja päihdetyötä kokonaisuutena.
2. Uudenkaupungin päihdepolisääntöjen tavoitteena on vähentää päihteiden käyttöä, suojella lapsia ja nuoria päihteiltä sekä puuttua varhain päihteiden ongelmakäyttöön.
3. Ehkäisevän päihdetyön toimenpidesuunnitelmassa 2020–2024 huomioidaan laaja-alaisesti kaikki ikäryhmät ja sen tavoitteena on kaikenikäisten asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.
4. Uudenkaupungin kaupungin työntekijöitä koskevan päihdeohjelman avulla ehkäistään ja hallitaan päihdehaittoja työpaikalla.

### **#UkiLiikkuu**

Helmikuussa 2021 valmistui poikkihallinnollisella työotteella rakennettu #UkiLiikkuu liikuntaohjelma. Ohjelma konkretisoi Uudenkaupungin strategiaa #UKI20300 monipuolisten palveluiden, viihtyisän kaupungin, kaventuneiden hyvinvointierojen, kotoutumisen, ympäristön, osallistamisen sekä yhteistyön osalta. Ohjelma tulee linjaamaan ja tukemaan liikuntapalveluiden sekä muiden liikkumista edistävien toimijoiden työtä sekä vahvistamaan eri tahojen yhteistyötä.

Päätavoitteena ohjelmassa on lisää liikettä ja yhteistyötä yhteisiin tavoitteisiin ja tekemiseen. Keväällä 2021 lähdettiin valmistelemaan tuloskortin rakentamista tiedolla johtamisen ja ohjelman jalkauttamisen tueksi.

### **Ukilaistuminen-Kotouttamisen toimenpideohjelma 2020–2023**

Laki kotoutumisen edistämisestä (KotoL) tuli voimaan 2011.

Kotoutumislain 32 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma. Kotoutumislain piirissä ovat henkilöt, joilla on voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. Kotoutumislakia sovelletaan henkilöön riippumatta siitä, millä perusteella hän on Suomeen muuttanut. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010)

Ukilaistuminen-Kotouttamisen toimenpideohjelmassa on määriteltynä selkeät tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot kaikille kunnan yksiköille, jotka tuottavat palveluita kuntalaisille: mukana työssä ovat Kasvun ja oppimisen palvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut, hyvinvointi- ja vapaa-aika palvelut sekä vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen ja järjestöjen toimijat.

### **Meidän kaupunkimme -yhdistysohjelma 2020-luvulle**

Ohjelma on uusikaupunkilaisen yhdistyskentän tahdonilmaus ja tiekartta viihtyisän, osallistavan ja elinvoimaisen Uudenkaupungin puolesta.

Ohjelma kirjoittaa auki tavoitteet ja toimenpiteet, miten yhteistyötä kaupungin ja kolmannen sektorin (yhdistykset ja järjestöt) välillä halutaan kehittää. Yhteisenä päämääränä on hyvän elämän toteutuminen Uudessakaupungissa.

Yhdistysohjelman toimenpide-ehdotukset jakautuvat kahteen luokkaan: osa on täsmällisiä ehdotuksia toimintatapoihin ja osaa voi pitää enemmän yleisluontoisina suosituksina.

Yhdistysohjelman keskeisiä toimintaa ohjaavia lähtökohtia ovat seuraavat asiat:

1. Ihmiset haluavat olla mukana heille merkityksellisissä asioissa, joita he yhdessä toteuttavat yhdistysten kautta.
2. Kansalaistoiminnan, yhdistysten ja järjestöjen elinvoimaisen tulevaisuuden ratkaisee se, kuinka ne pystyvät järjestämään (organisoimaan) toimintansa uusia sukupolvia houkuttelevalla tavalla
3. Yhdistyksillä ja järjestöillä on asema verkostoissa ja ne ovat kumppaneita.

Yhdistysohjelman toimeenpanosta vastasi hankerahoituksen turvin palkattu järjestökoordinaattori 2020–2022.

## 8. Hyvinvointialueiden perustaminen

Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevat lakiesitykset. Uudistuksen toimeenpanoa koskevan lain mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät ja järjestämisvastuu siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Varsinais-Suomen väliaikainen valmistelutoimielin (VATE) oli väliaikaishallinto, jolla oli merkittävä tehtävä tulevan hyvinvointialueen valmisteluissa. Väliaikainen valmistelutoimielin huolehti maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelusta vuoden 2021 syksystä vuoden 2022 kevääseen, aluevaltuuston toiminnan aloittamiseen saakka.

Järjestyksessään ensimmäiset aluevaalit järjestettiin sunnuntaina 24.1.2022. Vaaleissa valittiin 79 aluevaltuutettua Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle päättämään palveluista ja siitä millaisia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluita saamme tulevaisuudessa.

Hyvinvointialue on kunnista ja valtiosta erillinen julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan siis itsehallinto. Hyvinvointialue tytäryhteisöineen muodostaa hyvinvointialuekonsernin. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavia hyvinvointialueita on yhteensä 21. Uusikaupunki on osa Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta. Varsinais-Suomen hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialuetta kehittävät yhdessä kaikki Varsinais-Suomen 27 kuntaa, sairaanhoitopiiri, erityishuollon palvelut sekä pelastuslaitos.

Hyvinvointialueen toiminta käsittää hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan lisäksi muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tavoitteena on rakentaa entistä paremmat ennaltaehkäisevät palvelut ja sujuvammat palveluketjut niin sosiaali-, terveys- kuin hyvinvointipalveluissakin.

Ennaltaehkäisevät palvelut sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) ovat keskeisessä asemassa hyvinvointialueella. Uudenkaupungin kaupungin ja U-Soten edustus maakunnallisissa HYTE-työryhmissä oli erittäin vahva vuoden 2022 aikana. Varsinais-Suomen HYTE-työryhmissä ja sen alatyöryhmissä oli vuoden aikana mukana yhteensä kahdeksan (8) Uudenkaupungin kaupungin edustajaa.

Uudenkaupungin kaupungin palveluksesta siirtyi hyvinvointialueen palvelukseen vuoden 2023 alusta noin 560 työntekijää. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palveluksessa tulee työskentelemään yhteensä arvioilta noin 28 000 työntekijää. Uudenkaupungin kaupungin palvelukseen jäi vuoden 2023 alusta noin 440 työntekijää.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen toiminta rahoitetaan pääosin valtion varoin ja asiakasmaksuin. Valtion rahoituksen lähtötaso perustuu kuntien sote-palveluiden ja pelastustoimen vuoden 2021 tilinpäätösten ja vuoden 2022 talousarvioiden keskiarvoon, joiden pohjalta kustannukset skaalataan. Rahoituksen määrä tullaan tarkistamaan vuosittain arvioimalla palvelutarpeen kasvu, kustannustason muutokset ja hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden ja laadun muutokset.

## 9. Tiivistelmä ja johtopäätökset

Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen ja sen poikkihallinnollinen luonne on huomioitu hyvin Uudessakaupungissa. Hyvinvoinnin koordinaatio sekä hyte-työn johtaminen ja siitä raportointi on määritelty kaupungissa hyvinvointijohtajan tehtäväksi.

Hyte-työ sijoittuu Uudessakaupungissa hyvinvointi ja vapaa-aikapalveluihin ja vastaavana toimielimenä on hyvinvointi ja vapaa-aikalautakunta. Uudessakaupungissa toimii poikkihallinnollinen UKIHYTE-ohjausryhmä sekä lakisääteinen lasten ja nuorten moniammatillinen ohjausryhmä.

Kaupungin strategiasta ja hyte-painopisteiden määrittelyn pohjalta on työstetty strategisia ohjelmia, joissa on kunnianhimoiset tavoitteet ja selkeät toimenpiteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen perustaminen vaikuttaa myös Uuteenkaupunkiin monilla tavoilla. Uudessakaupungissa tuleekin erityisesti tarkastella erilaisten vaikuttamistoimielinten ja työryhmien toiminnan muovaantumista ja kehittämistä vastaamaan sote-uudistuksen jälkeisestä ajasta. Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus ottaa kantaa valmistelussa oleviin asioihin entistä vahvemmin ja suunnitelmallisemmin. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi pyytämällä lausuntoja valmistelussa oleviin asioihin tai järjestää ”kysy & vastaa-tilaisuuksia” vaikuttamistoimielinten, luottamushenkilöiden ja virkamiesten vuorovaikutuksen tehostamiseksi.

Vuoden 2023 alusta Uudenkaupungin vaikuttamistoimielimien ja työryhmien ”toiminta-alue” koskee kuntaa ja kunnan palveluita ja hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimien ”toiminta-alue” koskee pelastus- sekä sosiaali- ja terveystalouksia. Tämän sovittaminen toimintaan ja näkökulman muistaminen työskentelyssä vaatii pohdintaa ja suunnittelua.

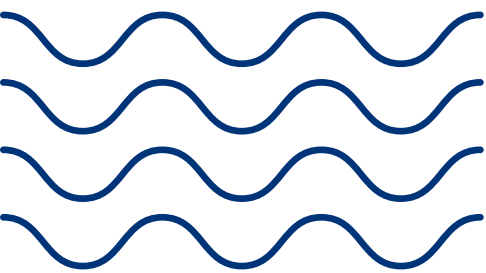


Varsinais-Suomen hyvinvointikertomuksessa 2022 kerätyn hyvinvointitiedon pohjalta todetut asiat, joihin Uudessakaupungissa tulee erityisesti kiinnittää huomiota tulevina vuosina, on eriarvoisuuden ja erityisesti huono-osaisuuden vähentäminen:

*Uudenkaupungin huono-osaisuusindeksi on koko hyvinvointialueen neljänneksi korkein ja jos tarkasteluun otetaan mukaan vain, pienet kunnat on huono-osaisuutta Uudessakaupungissa kaikkien entinen koko Varsinais-Suomen alueella.*

Tämä näkyy poikkeuksellisen korkeana sote- palveluiden tarpeena ja käyttöasteena. Huono-osaisuuden ytimessä Uudessakaupungissa ovat pitkäaikaistyöttömät, ehkäisevää ja/tai täydentävää toimeentulotukea tarvitsevat, lastensuojelun asiakkaat sekä päihde- ja mielenterveys- ongelmista kärsivät. Nämä yksilöt ja perheet muodostavat huono-osaisuuden kovan ytimen Uudessakaupungissa. Pitkäaikaistyöttömyys ja koulutuksen ulkopuolelle jääminen ovat usein yhteydessä huono-osaisuuteen.

Tämän tiedon tulee myös osaltaan ohjata hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työtä Uudessakaupungissa. Uudenkaupungin kaupungin strategia päivitettiin vuoden 2022 aikana, jonka jälkeen aloitettiin myös hyvinvointisuunnitelman ja hyte-painopisteiden uudistaminen vuosille 2023–2025. Tämän hyvinvointiraportin liitteenä on vuoden 2023 alusta hyväksytty: Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelma.



## Loppusanat

Tulevaisuudessa hyvinvointipalveluiden merkitys kasvaa entisestään, kun pyritään siirtämään painopistettä pois raskaista sote-palveluista vahvemmin ennaltaehkäiseviin palveluihin: tätä työtä ohjaa ennakointi ja suunnitelmallisuus. Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävänjako ja yhteistyömuotojen kehittyminen siten, että palvelutuotanto vastaa aidosti asukkaiden tarpeisiin tulee olemaan onnistumisen kannalta ratkaiseva tekijä. Tässä työssä tiedolla johtaminen ja vaikuttava päätöksenteko ovat avainasemassa.

Lopuksi todettakoon, että Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) alainen toimija nimeltään Kestävän kehityksen ratkaisuverkosto (SDSN) on mitannut Suomen vuonna 2022 maailman onnellisimmaksi maaksi jo kuudetta kertaa peräkkäin.

Liite 1. Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023–2025

## Lähteet

**Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 : Valtioneuvoston periaatepäätös (2021)**, Valtioneuvoston julkaisuja 2021:14  
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162913>

**Hyvinvointi, terveys ja arjen turvallisuus koronatilanteessa (2021)**  
**Aluehallintovirastojen julkaisuja 100/2021**  
[https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaistu-100\\_Korona\\_hynte-turvallisuus-julkaisu\\_12-1-2021.pdf/c765ed04-d760-e92c-b55e-8b09c64cb244/Julkaistu-100\\_Korona\\_hynte-turvallisuus-julkaisu\\_12-1-2021.pdf?t=161045655121](https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaistu-100_Korona_hynte-turvallisuus-julkaisu_12-1-2021.pdf/c765ed04-d760-e92c-b55e-8b09c64cb244/Julkaistu-100_Korona_hynte-turvallisuus-julkaisu_12-1-2021.pdf?t=161045655121)

**Kouluterveyskysely (2021) Terveiden – ja hyvinvoinnin Laitos (THL)**  
<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>

**Lounaistieto (2022) Lounaistieto.fi / Tilastot ja analyysit / Työllisyys ja työpaikat**  
<https://www.lounaistieto.fi/tilastot/tyollisyys/>

**Lounais-Suomen alueen nuorten elinolokatsaus (2021) Aluehallintovirastojen julkaisuja 112/2021**  
[https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaistu-112-Nuorten-elinolokatsaus\\_2021\\_LSAVI.pdf/07115c5c-0d0f-e544-ea63-7af262f1ba46/Julkaistu-112-Nuorten-elinolokatsaus\\_2021\\_LSAVI.pdf?t=1623225582772](https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaistu-112-Nuorten-elinolokatsaus_2021_LSAVI.pdf/07115c5c-0d0f-e544-ea63-7af262f1ba46/Julkaistu-112-Nuorten-elinolokatsaus_2021_LSAVI.pdf?t=1623225582772)

**Lounaistieto**  
<https://www.lounaistieto.fi/tilastot/tyollisyys/>

**MOVE! -mittaustulokset (2022) Opetushallitus**  
[https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kokomaa\\_helalandet\\_move2022\\_0.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kokomaa_helalandet_move2022_0.pdf)

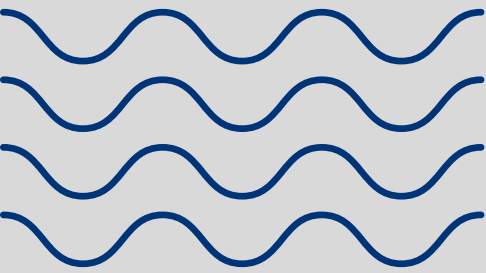
**Sotkanet (THL) -Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista (2022)**  
<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/metadata/indicators/3138>

**TEAVIISARI-tulokset (2022) Terveiden – ja hyvinvoinnin Laitos (THL)**  
<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>

**Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat (2022) Tilastokeskus**  
[https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kuntien\\_avainluvut/Kuntien\\_avainluvut\\_2021/laaja\\_alueaikasarjat\\_2021.px/](https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/Kuntien_avainluvut_2021/laaja_alueaikasarjat_2021.px/)

**The World Happiness Report (eng) (2021) YK: Kestävän kehityksen ratkaisuverkosto (Sustainable Development Solutions Network, (SDSN))(2021)**  
<https://worldhappiness.report/>

**Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (2021) Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48**  
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-769-0>



## **Kiitos**

Rami Arola

Katariina Astala

Leena Arvela-Hellén

Petri Hatakka

Jarkko Heinonen

Juha Heltimo

Taru Joutsa-Huutola

Anniina Kiiveri

Arja Kitola

Rosemarie Lee

Henriikka Lohtaja

Markku Niemi

Joni Pietiläinen

Pauliina Piirainen

Kirsi Routi-Pitkänen

Juuso Sinervä

Jennika Salonen

Outi Soininen

Anne Takala

Atso Vainio

Teksti - Jan Vuorenlaakso

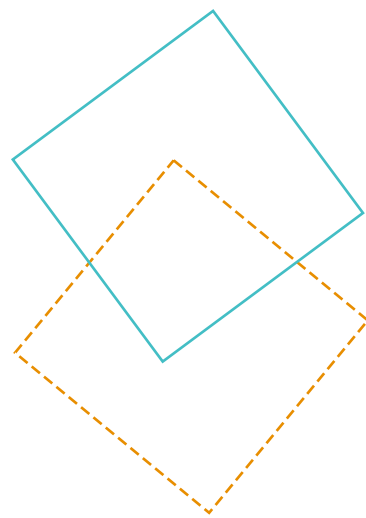
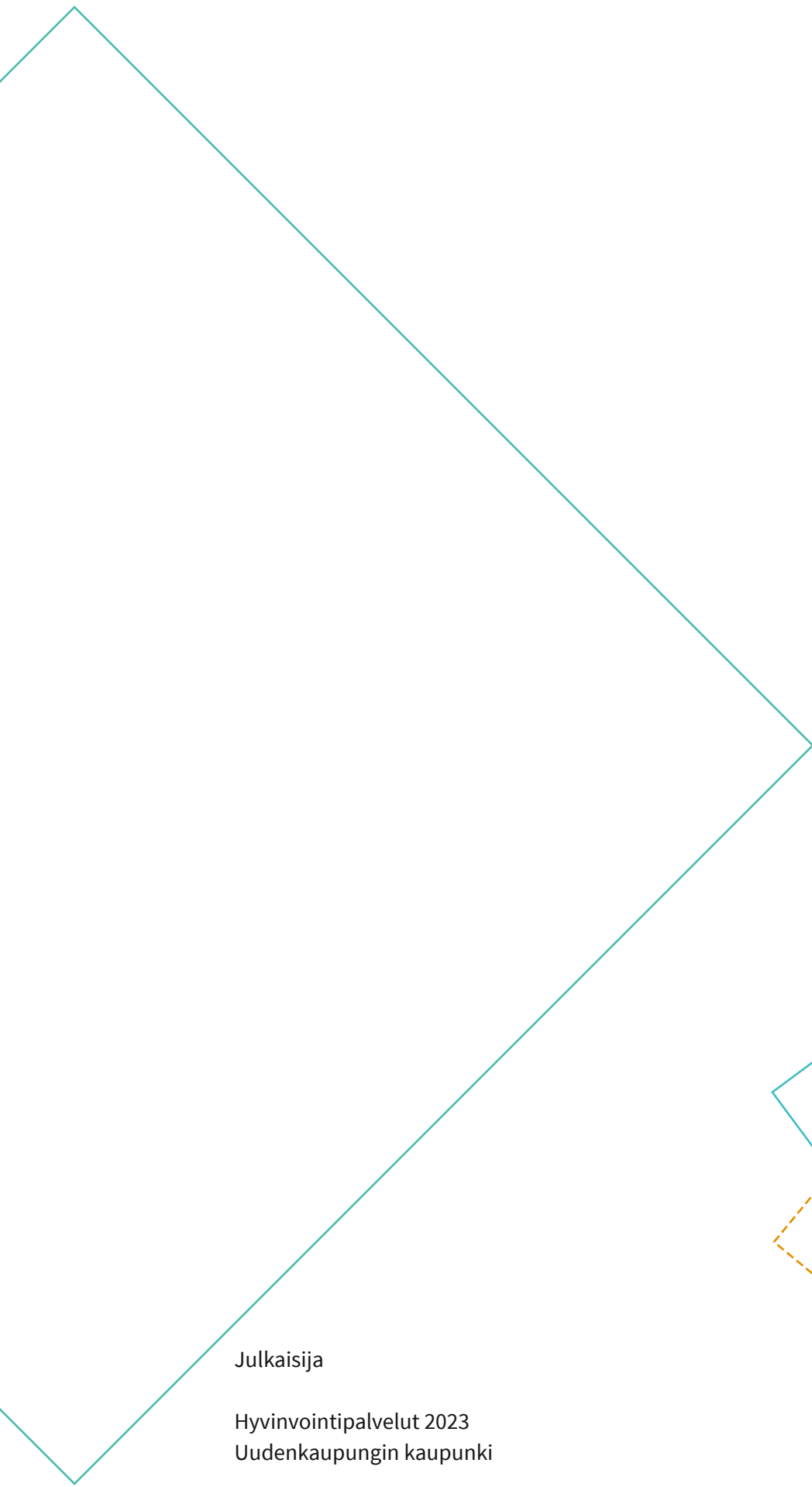
Taitto - Sonja Stenman



# Uudenkaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023-2025



UUSIKAUPUNKI



Julkaisija

Hyvinvointipalvelut 2023  
Uudenkaupungin kaupunki

# Uudenkaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023–2025

Kunnan hyvinvointisuunnitelma on kokonaisuus, joka rakentuu seuraavaista osioista:

Koko valtuustokauden käsittävä laajaa hyvinvointikertomus

Vuosittaiset hyvinvointiraportit

Suunnitelma, jossa on määriteltynä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopisteet, jotka perustuvat valtakunnalliseen, hyvinvointialueelliseen sekä paikalliseen hyvinvointitietoon. Suunnitelman tulee olla myös linjassa kaupungin strategiassa määriteltyjen päämäärien kanssa.

Nämä kokonaisuudet yhdessä muodostavat suunnitelmallisen kehyksen kunnassa tehtävälle hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmille sekä niiden seurannalle, ja arvioinnille ja ne toimivat myös raportoinnin työvälineinä sekä ohjaavat käytännön työtä.

## Hyvinvointisuunnitelman laillinen viitekehys

Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus omassa toiminnassaan edistää hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Kunnan strategisessa suunnittelussa tulee asettaa saavutettavissa olevia tavoitteita ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi.

Laillisen viitekehyksen Suomessa tehtävälle hyvinvoinnin ja terveyden (HYTE) ja turvallisuuden (HYTETU) edistämismäistyölle määrittelee lainsäädäntö:

Kuntalaki (410/2015)

Terveydenhuoltolaki 1326/2010 §12

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 §6– 10

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)





# Hyvinvointi ja sen edistäminen on määritelty kunnan perustehtäväksi

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja sen poikkihallinnollinen luonne on huomioitu hyvin Uudessakaupungissa. Hyvinvointityön koordinaatio sekä hyte-työn johtaminen ja siitä raportointi on määritelty kaupungissa hyvinvointijohtajan tehtäväksi.

Hyte-työ sijoittuu Uudessakaupungissa hyvinvointi ja vapaa-aikapalveluiden palvelukeskukseen ja vastaava toimielin on hyvinvointi ja vapaa-aikalautakunta.

Uudessakaupungissa toimii poikkihallinnollinen UKIHYTE-ohjausryhmä, joka ohjaa strategista hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävää ohjelmatyötä. UKIHYTE-ohjausryhmä on monialaisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työtä kokonaisvaltaisesti koordinoivana ohjausryhmä.

Tämän lisäksi kaupungissa kokoontuu lakisääteinen lasten ja nuorten moniammatillinen ohjausryhmä sekä poikkihallinnollinen hyvinvoivat perheet (HYPE)-johtoryhmä, joka käsittelee erityisesti lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukemista kaupungissa. Keskeiset toimijat: Hyvinvointi ja vapaa-aikapalvelut, kaupungin kaikki hallinonalat, UKIHYTE-ohjausryhmä, strateginen ohjelmatyö, lautakunnat, Kh, valtuusto.

## Mitä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen käytännössä tarkoittaa?

Pyrkimyksenä on rakentaa entistä paremmat ennaltaehkäisevät palvelut siten, että ne vähentävät eriarvoisuutta ja lisäävät hyvinvointia.

Miten tämä tehdään?

- a) Luodaan perusta hyvälle elämälle työ- ja toimintakykyä edistäen
- b) Kavennetaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja
- c) Edistetään ja ylläpidetään hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta
- d) Vahvistetaan mielenterveyttä ja ehkäistään päihdehaittoja
- e) Ehkäistään sairauksia, tapaturmia, väkivaltaa, syrjäytymistä ja osattomuutta

## UKIHYTE-painopisteet 2023- 2025

Uudenkaupungin kaupungin laajan hyvinvointikertomuksen 2017-2021, sekä Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportin 2021, sekä valtakunnallisen, hyvinvointialueellisen ja paikallisen hyvinvointitiedon pohjalta on UKIHYTE-ohjausryhmä määrittellyt seuraavat hyvinvointityön painopisteet vuosille 2023-2025:

- Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi
- Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö; ehkäisevä päihdetyö
- Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen

# Painopisteiden mukainen ohjelmatyö 2023- 2025

## Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi

- ◇ Ravitsemussuunnitelman tekeminen ja sen toimeenpano ja raportointi
- ◇ Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman seuranta ja täytäntöönpano / tulokortti
- ◇ Kulttuurikasvatussuunnitelman tekeminen
- ◇ Kulttuurihyvinvoinnin menetelmien hyödyntäminen kokeilevassa työssä (kulttuuriluotsi/kulttuuriystävä/runo- ja kulttuurikävely-toiminnan kokeilu ja kehittämien).
- ◇ Hyte-avustukset

## Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö; ehkäisevä päihdetyö

- ◇ Järjestöyhteistyön kehittäminen ja -yhdistysohjelman seuranta ja päivittäminen
- ◇ Ehkäisevän päihdetyön työmenetelmien kehittäminen yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa/paikallisen ohjelmatyön seuranta
- ◇ Hyte-avustukset

## Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen

- ◇ Ukilaistuminen-Kotouttamisen toimenpideohjelman uudistaminen sekä seurantaraportin tekeminen
- ◇ Vammaispoliittisen ohjelman valmistelu ja täytäntöönpano
- ◇ Lasten ja nuorten kuulemisen kehittäminen
- ◇ Osallistavan budjetoinnin (OSBU) kokeilu
- ◇ Kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmän työskentelyn jatkaminen ja liikenneturvallisuustyön vahvistaminen
- ◇ Koulunuoristyöhankkeen käynnistäminen
- ◇ Hyte-avustukset

